

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl.—er., pe $\frac{1}{2}$ anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contineau
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl v. a.

Corespondentiele se se adreseze Redactiune.

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Ér banii de prenumeratiune a
TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD

Lucsulu la poporulu nostru.

Ne plangem adesea de seracia, si avem tóta dreptatea, cá se-ne plangem, pentru ca multe sunt lipsele si necazurile, cu cari avem se-ne luptàm.

Cu tóte acestea privind preste viéti'a plugariului nostru, astàm, ca densulu pre alocuriá face o multime de cheltuieli zadarnice, si desvóltă unu lucusu ruinatoriu.

Este pré multa metase si pré multu firu de auru in unele pàrti pre hainele femeii romane.

Ne-am intrebat de causa, si am aflat cu deosebire o imprejurare, si anume: in comunele nòstre si facia de plugariu are o mare putere ceea ce crede despre densulu satulu, seau asiá dis'a opiniune publica a satului.

Se intèmpla adeca, ca cutare femeia din satu a imbracat pre dens'a, seau si-a imbracat fét'a cu haine din o materia mai scumpa. O urméza iute si celealte femei, ér cele, caror'a nu le da man'a se-o urmeze, sunt supuse criticei publice si chiar luate in rìsu; apoi rìsulu si rusinea satului sunt cea mai mare pedépsa, la carea pòte se fia espus cinev'a. Mai este apoi inca o nefericire, ca in sate, si la noi si la altii opiniunea publica a satului nu o forméza mai nici odata ómenii de cev'a greutate si valóre, ci cei numiti „gur'a satului," ómeni cari se gasescu deja binisior plecati spre ruin'a lor economică, — si in genere tot cam ómeni de acei'a, cari de regula sciu totu ce se intèmpla in satu, dar nu vedu mai nici odata ceea ce se petrece in cas'a si in economi'a lor.

Constatatu fiind, ca lucsulu este latitu in poporulu nostru, urméza neaperat, ca trebue se-ne gandim, cá se-i astàm leaculu.

Leaculu si iu ale lucsului nu pòte fi altulu, decât: cuventulu si exemplulu, si respective amvonulu, scól'a si modulu de viéti'a alu preotului si invetiatorului, si cu deosebire alu familiei preotului si invetiatorului, ér cuventulu si exemplulu in acésta

directiune ni-se impune cu atât mai vèrtos, cu cât cu latirea lucsului in poporu, mai este imbinatul si unu altu periculu insemnat: se denaturéza, si se schimonosesce portulu anticu alu poporului nostru.

Spre a poté prevení lucsulu este necesaru, cá omulu se cunosca si se distinga bine intre „ceea ce este neaperatu de trebuintia“ pentru cá se potem esistá, si se-ne potem desvoltá, precum si intre ceea ce este bunu si folositoru si intre ceea ce este „lucusu.“

Hainele sunt neaperatu de trebuintia pentru omu; dar pentru cá hainele se corespunda scopului nu este de lipsa, cá ele se fia facute din materia scumpa; ci cá se fia curate, se fia bine ingrijite, si se fia intregi.

Si romanului si cu deosebire femeii romane nu i-se pòte disputá nici gustulu, nici capacitatea in acésta directiune. Femei'a romana in tiesaturile ei, in arangiarea colorilor a desvoltat atât'a gustu, incât fabricantii mari au inceput se-o imiteze si in acésta privintia; si acum nu este lucru raru, cá se vedi tiesaturi, facute dupa modelele femeii romane, cá productu alu industriei mari, vendiendu-ni-se noue pre bani scumpi.

Adeverulu este, ca noi si intregu poporulu trebuie se tienem multu, cá se-ne presentàm in faci'a lumii in haine curate si intregi, dar pentru acést'a nu este de lipsa, cá se punem auru si firu de auru pre vestmintele nòstre. Poporulu nostru in genere are unu portu frumosu in tóte pàrtile locuite de romani. Acestui portu, pentru cá se-ne reprezenteze cu demnitate, nu-i lipsesce nimicu alt'a, decât se-i pastràm originalitatea si curatieri'a, ce elu o pretinde. Repetim atât'a si nimic mai multu.

Precum originalitatea si frumseti'a portului romanescu sunt puternice motive pentru a-lu sustiené si pastrà; tocma asia de puternicu motivu este pentru sustienerea si pastrarea acestui portu imprejuràrile, in cari ne gasim.

Plugariulu nostru traieste astazi in cele mai grele conditiuni de vietia. Si este forte naturalu si neaperatu de lipsa, ca se nu marim, si se nu potentiem aceste greutati; ci se-le imputienam. Se-i aretam adeca prin cuventu plugariului nostru in totu locul, unde este trebuintia, ca nu face bine, daca cascigulu si ayutulu seu lu-pradenza pre cheltuieli zardnice, pre cheltuieli, fara de cari potem fi, — si se-lu deprindem, ca acelu cascigu se-lu intrebuintieze in modu productivu, si se-si sporcsa isvorale de venit; er pentru ca plugariulu se asculte invetiaturile nostre este neaperatu de trebuintia, ca se nu veda la noi nici unu felu de lucsu; ci atat in haine, cat si in ori ce alta privintia se veda la noi numai simplitatea, se veda unu modu de vietia conform isvorelor de venit, si starii, in carea ne gasim.

Vieta si activitatea marelui invetiatoriu ecumenicu Vasilie.

(Continuare si fine.)

Productele activitatii sale literare cuprindu patru tomuri din editiunea lui Migne, (despre carea vedi nr. 4. alu fofiei nostre din a. c.) si sunt — intru cat ni s'a pastrat — dovedile cele mai eclatante, atat pentru geniulu sublimu alu marelui invetiatoriu, cat si pentru clasicitatea culturii sale teologice, filosofice si retorice. Ele se impartu in scieri dogmatische-polemice, esegeticice-omiletice, ascetice-morale, liturgice si epistole.

Dintre opurile sale dogmatische-polemice memorabile si totodata de siguru autentice sunt: Cartea cunoscuta de present sub numirea de „Cinci carti in contra lui Eunomiu“ (Libri V aduersus Eunomiun), a carei titlu originalu si intreg este *Cuvantu de renfrangere la cuvantul apologeticu al necuviosului Eunomiu.* In acesta polemiséza marele Vasilie cu Eunomie, capulu arieniloru, asupra dumnedieitatii Fiului, si a unitatii fintiei lui cu Tatalu. In contra Macedonieniloru, seu pneumatomachilor, cari negau dumnedieitatea Duchului sânt, este indreptata scrierea sa, adresata amicului seu Amfilochie, episcop in Iconiu, si intitulata „Despre spiritul usant“ (De spiritu sancto, sive ad Amphilochium). La compunerea opului acestui-a i-a servit ca indemnu, schimbarea ce a facut-o elu in biserica sa, cu tendentia antiarianica si antimacedoniana, cu privire la cuvintele doxologiei mici. Acesta a modificat-o el astfel: „Marire prin Tatal fiului si Duchului sântu.“ Multi criticau aspru schimbarea facuta, deci amiculu Amfilochie ii scrie lui Vasilie in afacerea acesta, si l'roga ca se ii comunice caus'a schimbarei. Elu se pune, si respondiend prietenului seu in cartea acesta, combate cu acesta ocajune si doctrina sa inveniaturile Macedonieniloru, si demuestra du-

mnedieitatea si perfecta consubstantialite a Duchului sânt cu Tatalu si cu Fiulu. — Mai exista inca o carte dogmatica carea porta numele s. Vasilie, intitulata „Despre botez“, dar autentica carei a se trage la indoiela.

Scrimerile sale esegeticice-omiletice sunt: „Noue omilii la cele si se dile ale facerii“. In reflexiunile aceste asupra creatiunei esplica Vasilie in mod genialu si totodata religiosu raportulu despre facerea lumii, din cartea prima a lui Moisi. Cuvintarile aceste, cunoscute in decomunu sub numirea de „hexameronul lui Vasilie“, de si au procurat autorului mare renume, totusi nu sunt libere de retaciri fiscale, cari inse 'si au temeiul loru in stadiul, la care au fost ajuns pana atunci cunoscintiele naturale. Cele 13 omilii la psalmi, cari le afadam intre scriterile lui, sunt nisice cuventari morale, frumose si forte folositorie. Comentariul seu la profetul Isai'a (*ερμηνεία εἰς Ἡσαΐα*) este explicarea scurta, forte chiara si mai multu literală decat alegorica a celor dintai 16 cap. ale cartii lui Isai'a. — Dar afara de aceste omilii esegeticice ne-a mai lasat Vasilie 24 de omilii proprie, de cuprinsu parte dogmaticu, parte moralu parte panegiricu. In cele dogmatice combate eresile contemporane, in cele morale lauda virtutile crestinesci si mustre in mod vehement peccatele, er in cele panegirice tiene elogiu la adres'a mai multoru santi parinti. Forte renumita este cuvantarea sa a 22-a, carea e indreptata catra tineri (*Πρὸς τοὺς νέους ὄπως ἀνὴρ ἐλληνικῶν ἀφελούτου λόγων*), si in carea da elu tineriloru indegetari, cum se studieze scriterile clasiloru pagani, ca se pota trage din ele folosu pentru vieta religioasa-morală. — Sunt si alte omilii, cari porta numele lui Vasilie, dar autentica unora dintre aceste se trage celu putin le indoiela, pe cand cele mai multe suntu de siguru supuse seu false.

Renumite sunt si tractatele ascetice (*τὰ ἀσκητικὰ*) ale marelui invetiatoriu. Ele de regula se impartu in trei grupe. Grup'a prima consta din trei carti, cari tote sunt indreptate catra calugeri. Cea dintai porta titlulu „precuvantare ascetica“, a doua „cuvant aseetic“ era a treia „cuvant despre acesa.“ In aceste opuri s. Vasilie invita la ascesa, arata pretiulu vietii ascetice, si da diferite invetiaturi relativ la acestu modu de vietuire. Grup'a a doua se compune din doue scieri, menite mai alesu pentru prepositii bisericesci. Titlulu uneia este „despre judecat'a lui Ddieu“, er alu celeialalte „despre credinta.“ Prin aceste voiesce ale atrage atentia asupra vitiilor ce le comite ei fara genare, chiar si in publicu, si mustrandu-i pentru acesta purtare condamnabila, le pune inaintea ochiloru judecat'a lui Ddieu, ce ii astupta. Totodata ii provoca la martirisarea curagiosa a dreptei credintie, carea inca o spune pe scurtu. Grup'a a treia cuprinde regule

etice atât pentru toti crestinii, cât și în specialu și mai vertos pentru calugeri. Pe când cele dintâi 80 de regule sunt menite pentru toti crestinii; pe atunci atât cele 55 regule mai generale cât și cele 313 mai speciale și mai scurte sunt facute pentru monachi. Aceste din urma sunt cunoscute sub numirea de regulă cea mare și cea mică a săntului Vasilie. — Autentia celoralealte tractate ascetice, — anume: a celor 34 de regule pentru calugeri; apoi a celor 60 de epitimii pentru canonisarea, și pedepsirea calugerilor, și a celor 19 pentru canonisarea calugaritelor, cari gresiesc și comit vreunul peccat; de asemenea și a cuvântarei sale contra obiceiului reu de a trai ascetii și clericii cu femei subintroduce, (*προτίκες συνεισάχτοι*); în urma a celor 68 de regule indreptate catre episcopulu Letoriu din Melitene (în Armenia mica) — se trage de critici la indoieala.

Cea mai însemnată lucrare liturgică a lui Vasilie este prelucrarea liturgiei întrebuintiate pe timpul seu la resaritu, și numita „liturgia s. Iacov.” Acăstă prelucrare mai corespundetorie timpului și spiritului creștinesc din timpul marelui „dascalu alu lumii”, nu s-a pastrat pana în dilele noastre în formă sa autentică, după cum a esit din mâinile lui, ci s-a modificat în decursulu timpului. Dovada ni sunt diferențele recensiuni, ce se află nu numai în textulu grecesc, ci și în traducerile optice și siriene. — Rugaciunile s. Vasilie pentru bolnavi și îndraciti, de catre cei mai mulți critici se consideră ca neautentice.

In urma dela s. Vasilie mai avem, după edițiunile mai vechi 365, și după cele mai noi 366 de epistole. Dintre aceste 319 sunt scrise de marele Vasilie; și celelalte parte sunt compuse de alii, și sunt pastrate numai între scrisorile lui, parte sunt neautentice, precum buna ora corespondintă cu retroului și filosofului Libaniu. Între epistolele lui Vasilie aflam 3, adresate amicului seu Amfilochie, episcopulu Iconiului, cari cuprind instructiuni relative la rândială biserică, aceste s-au primitu de biserică resaraténa ca legi și canone bisericesci, și formează acum asia numitele 92 de canone ale s. Vasilie.

Dr. Tr. Puticiu.

Procesu verbalu

despre siedintia conferintei de constituire a invetitorilor gr. or. rom. din tractulu protopresbiteralu alu Aradului, care contine inspectoratele Arad și Sieitinu tienuta la 6/18 Septembre 1890 în despartimentulu cercului conform §. 1. litera c) din Regulamentulu pentru reunioni și conferintie invetatoresci.

Presenti:

Protopresbiterulu tractualu alu Aradului Preaonoratulu Domnu Moise Bocsianu.

Invetatori: Petru Popoviciu din Arad centru; Mihaiu Oltean din A.-Seg'a; Ioan Ardelean,

Iosif Iosa, Emilia Ciorogariu din Pesc'a; Savu Bugariu, Savu Mihutia din Micalac'a; Lazar Ionescu, Gligorie Rosiu din Semlacu; Mutiu Popescu, Iuli'a Plasi'a din Sâmbăteni; Aureliu Dragan din Ciciru; Romul Teucean, Mihaiu Chicinu, Ioanu Caracioni, Samson Lugosianu din Nadlacu; Ioan Lugosianu din Cenadulu-magiariu; Vasiliu Simionoviciu din Batani'a; Vasiliu Olariu din A. Gaiu, de toti 21.

Onoratori: M. On. Dnu Ioanu Cióra, parochu și ases. consist. din Micalac'a; Eli'a Dogariu din Arad; Iustinu Dascalu, parochu in Micalac'a.

Nr. 1. Preaonoratulu Domnu protopopu tractualu alu Aradului Moise Bocsianu constatandu numerulu invetatorilor presenti și descopere că în sensulu regulamentului pentru reunioni și conferintie invetatoresci s'a simtitu indatoratu a convocă pre invetatorii din tractulu protopopescu alu Aradului pe diu'a de astazi la constituire în sensulu §-lui 4 din citatulu regulamentu și cu cuvinte insuflitoare adevărat parintesci desfăsurandu misiunea conferintelor invetatoresci — dechira conferintia invetatorilor de deschisa.

Nr. 2. Presidiulu provoca conferintia ca, avându pe bas'a §-lui 4 din Regulamentu a se constituie pe unu periodu de trei ani, și pana la constituirea definitiva, se-si aléga unu notaru și doi barbati de incredere adhoc. — De notaru se alege Vasiliu Olariu, și barbati de incredere: Petru Popoviciu și Savu Bugariu.

Nr. 3. Înainte de ce s'ar purcede la actulu constituirei presidiulu dispune a se ceti §§. 3—8 din Reg. după ce apoi pune la ordine alegerea respective constituirea conferintiei conform §. 4 din regulamentu deci înainte de acăstă propune că conferintia se esmită o comisiune cu insarcinarea că se combineze o lista recomandatore despre persoanele cari ar fi de recomandat a se alege de oficiali ai despartimentului, pre carea se o prezenteze conferintiei; — în comisiune se alegu invetatorii: Petru Popoviciu, Mihaiu Chicinu, Ioanu Ardeleanu, Gligorie Rosiu și Mihaiu Olteanu, și siedintia se susținde pre 10 minute.

Nr. 4. Dupa redeschiderea siedintiei comisiunea esmisa sub Nr. 3. prin reportorulu seu Petru Popoviciu propune, și cei presenti în unanimitate alegu: I. Presedinte: Ioanu Ieftici, invetatoriu in Pecic'a; II. V.-presedinte: Samson Lugosianu, invetatoriu in Nadlacu; III. Notari: Vasiliu Olariu preotu inv. in A. Gaiu și Iosif Moldovanu, inv. in Arad; IV. Casariu: Petru Popoviciu, invetatoriu in Arad; V. Controlor: Georgiu Murariu, invetatoriu in Mandrulecu; VI. Bibliotecariu: Mihaiu Olteanu, invetatoriu in A. Seg'a.

Nr. 5. Presidiulu în conformitate cu alegerea efectuata, — proclama de alesi oficiali ai conferintiei pentru periodulu de 3 ani pre: Ioan Iefticiu presedinte; Samson Lugosianu v.-presedinte; Vasiliu

Olaru si Iosif Moldovanu notari; Petru Popoviciu cassariu; Georgiu Murariu controlor; Mihai Olteanu bibliotecariu.

Nr. 6. Dupa cele de sus presiedintele protopresbiteru in cuvinte parintesci multiamindu celoru presenti — pentru ascultarea data fatia de provocarea s'a, pentru indulgint'a si interesarea areata facia de lucrurile pertractate, si pentru ordinea exemplara facia de alegerea oficiantiloru, indémna invetitorimea la lucru in armoni'a cea mai exemplara potindu conferintiei resultatele cele mai frumóse spre binele bisericei si spre folosulu scóelorloru nóstre nationale romane, promitiendu totodata ca incatuit vor ertá imprejurările, va luá parte si pe viitoru la tóte conferintiele invetatoresci.

Cuvintele insufletitóre ale Preaonoratului Domnu protopopu in strigate: „se traiésca Dlu protopopu“ le primescu cei presenti cu cea mai mare multiemita, promitiendu a se acomodá sfatului parintescu primitu.

Nr. 7. Finindu-se lucrarea ce cade in sfer'a de activitate a siedintiei de constituire, — presiedintele protopresbiteru cedându loculu presidialu presiedintelui respective v.-presiedintelui pentru a continuá lucrulu in siedinti'a ordinara, dechiara siedinti'a de constituire de incheiata.

Dat că mai sus.

Președinte:

Moise Bocianu, m. p.
protopopu.

Petru Popoviciu, m. p.

Vasiliu Olariu, m. p.
notariu adhoc.

Savu Bugariu, m. p.

Increstinarea Romanilor.

1) *Causele celerei propagări a le religiunei crestine intre romanii pagâni.*

(Continuare.)

„Acestu sant Mucenicu Sava. au fost in dilele imperatului Aurelian la Rom'a ocarmuind diregatori'a voevodiei, carele erá de neam Goth, si avend credintia in Christosu, avea grigea santiloru, carii erau prin temnitie inchisi, si pentru nevointi'a bunatatiloru, gonea duhurile cele violene dela ómeni, deci fiind ca este crestinu, merse la imperatulu si lopadandu-si braulu carele era semnulu boeriei, marturisi pre Christosu. Elu fù spanzurat, si arsu cu facili si bagatu intr'o caldare ce ferbea pre focu plina de smóla, si esindu nevetematu, trase la credinti'a lui Christosu 70 de voinici, carora li-se taiara capetele pentru Christosu si se incununara, si ér a doua stand santulu la intrebare intaritu fiind de Christosu, mai inainte in temnitia, si dand indresniala fù aruncatu intr'o apa, unii o numescu Jalomitia, altii Dunarea, si lua cunun'a muceniciei, inse stralucia la versta statului seu, albiati'a trupului si barb'a că de aur lucindu, si cau-tatur'a ochiloru sei luminata si cuviósa si neingrosiata, care ilu aratá ostasiu deseverisitu viteazu“.

Dupa trecerea legiuniloru Romane si coloniiloru de credintia pagana preste Dunere in Dacia Aureiana; in Daci'a Traiana remasera numai coloniile de credintia crestina, cari au traitu in pace cu Gotii pana la Constantin celu mare primulu imperatu romanu crestinu, care la anulu 319 batend pre Goti cumplitu, ii constrinje la primirea credintiei crestine.

Asia dara sub Constantin celu mare primulu imperatu roman crestin toti romanii atatu cei de din cõce de Dunere Dacia Traiana, cât si cei de din colo de Dunere Dacia Aureiana. Din Roma si din tot imperiulu Romanu primira crestinismulu si au fost de credinti'a crestina! Care evenimentu mare, asia s'au intemplatu.

Constantin celu mare, avend resboiu cu coregentele seu, imperatu Macsentiu, care erá mai puternicu decât elu in numerulu ostasiloru, pentruca si senatulu tienea cu imperatorele seu pagânu Macsentiu, pentruca Constantin cadiuse in suspectie la senatu ca precum tatalu seu Cloru, asia si elu are mare inclinare catra Crestinismu. Constantin numai scia ce se faca? Pusu pre meditatiune in fati'a pericolului, veni la convingerea, ca romanii mai toti sunt crestini pana si imparatesele celoru mai potenti persecutori imperati Romani precum Alesandra imperateas'a gonaciului imperatu Diocletian, care vediendu minunile si statornici'a santului Martiru Georgie ostasiului Romanu, remenandu nevatamatu, s'au marturisitu crestina inaintea imperatului pentru care au fost tipata in temnitia unde in rugaciuni si-au dat sufletulu lui Domnedieu!

Dicu! observandu Constantin ca mai toti romani sunt crestini, si putieni pagâni, si ca suferu complete persecutiuni dela pagani romani, carora de li-saru usiura sórtea, aru face mare servitiuri in fati'a eliberarei loru din caus'a persecutiunilor. cugeta se se bage intre ei, se faca causa comună cu ei se se faca crestinu, si se-si aléga dintre ei o óste formidabila prin care se infranga, se surpe, si se puna capatu pentru totdeuna paganismului roman in totu imperiulu romanu.

Acestea meditandu imperatulu Constantin, i s'a arattu in visu in modu admirabilu, semnulu cruciei preceriu, cu inscriptiunea „in hoc signo vinces“! in acestu semnu vei invinge, numai decât au chiemat la sine pre diregatorii sei cei mari intre cari au fost multi crestini, dara intru ascunsu pentru fric'a paganiloru, au disu: facend o proba: „De imi este cineva credinciosu, si voeste se fie in palaturile mele acela se-se inchine zeiloru mei, si impreuna cu mine se-le aduca sacrificiu, si-mi va fi mie amicu adevaratu, si ne-va servi noua in diregatori'a s'a. Érá de nu-va vrea cineva se se inchine zeiloru mei, acela se se duca din palaturile mele, unde va vrea, pentruca nu voescu se fiu un'a cu cei de alta credintia, aceste dicend imperatulu curtenii, s'au impartit in doue parti, cei ce erau Crestini a lui Cristosu se despartira, si lasand boerile si cinstele loru au inceputu a esi din palaturile cele imperatesci. Éra carii iubea lumea acésta si marirea ei, mai multu decât pre Christosu Dumnedieu, aceia au primitu cuvintele imperatului, si s'au dusu la inchinatiunea idoliloru. Imperatulu oprind pre crestinii cei adeverati, au grauit loru, de vreme ce

ve vedu pre voi cum serviti de cu credintia Domnedieului vostru, éta pre voi ve voescu că se-mi fiti diregatori, pretini si consilieri, caci sperezu ca in ce chipu sunteti credinciosi Domnedieului vostru, asia, imi veti fi si mie; Éra celoru ce s'a abatutu dela Christosu, si s'aui inchinatu idoliloru, li-au disu: pre voi nu ve voescu nici cum a ve avea in curtea mea, pentruca déca n'ati pazit credint'a in Domnedieulu vostru, apoi atunci nici mie nu-mi veti fi credinciosi si cu rusine i-au alungatu dela fata sa."

Atunci au facut Constantin o flamura mare si au pusu in virful ei crucia, cu inscriptiunea aceia in juru, cu care au vediut pre ceriu, adeca: intru acestu semnu vei invinge, ceea ce vedend crestini totu s'aui concentrat pre langa marele Constantinu, cu care ducendum-se in contra lui Macsentiu, la puntea Milvus, de totu l'au invinsu incandu-lu pre el si óstea lui in fluviul Tiber si remane singuru imparat la Rom'a, éra romanii carii mai erau pagani toti primescu crestinismul. Atunci Constantinu si muta residintia s'a din Roma veche, mam'a tuturoru faradelegiloru de unde veniau tóte ordinatiunile cele diabolice, de a tiranisá pre crestini, prefacandu-se insasi intro scaldatore de sange, ca prea plina de paganitate si Babilonulu foradelegiloru, in Bisantiu pre care lu numi Roma noua si dela el Constantia, fiindca din jurul acesta se aflau mai multi crestini, si mai virtos ca se dee signalulu, ca imparatia pagana din Roma veche s'aui stersu pentru totdeauna din cartea vietiei.

(Va urmá.)

J. Damsi'a,
parochu, ases. cons.

D I V E R S E .

* **Te Deum.** Din incidentulu dilei onomastice a Majestatii Sale pré gratiosului nostru Imperatu si Rege apostolicu Franciscu Iosif Antaiulu s'a oficiatu ieri unu Te Deum in biseric'a catedrala din Arad, si s'aui ridicat rogatiuni ferbinti pentru indelung'a vietia si deplin'a sanatate a Majestatii Sale.

* **La scól'a superioara de fetitie din Arad** s'aui efeptuit in dilele din urma ale septemanei trecute inscrierile, ér mane se vor incepe prelegerile. Ne esprimam de nou bucuria pentru deschiderea acestei scóle, carea este unu insemmnatu incepuntu pentru edificiulu celu mare, prin carele voim se ridicam o educatiune cát mai succesa a neamului romanescu din aceste parti.

* **Himen.** Marti'a trecuta si-a serbat cununi'a in biseric'a catedrala din Aradu dlu Dr. Aureliu Demian, medicu in Aradu si profesoru de higiena la institutulu nostru pedagogico-teologicu cu dsior'a Oliv'a, fiic'a dluu advocatu Dr. Lazar Petco.

La actulu cununie a functionat Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu alu Aradului Ioan Metianu, asistat de parintii protopresviteri: Zachari'a Boiu din Sibiu si

Moise Bocsian din Arad si de ieromonachi Augustin Hamsea si Vasiliu Mangra.

Felicitam pre tener'a parechia, si dorim, că Ddieu se-i dea deplina fericire!

* **Himen.** Dnulu Timoteiu Achimescu, major c. si r. si-a serbat cununi'a Dumineca in 16/28 Septembre cu Dómna vedova Ofelia Pap, nascuta Popoviciu in biseric'a romana gr. or. din Lugoju.

Felicitarile nostre!

* **Himen.** Tinerulu negotiatoriu dlu Aureliu Puticiu din Lipova, in 9/21 Sept. si-a incredintiatu de fitórea socia pre domnisiór'a Victoria fi'a dlu Stefan Onu invetiatoriu primariu din comun'a Chinezu. — Felicitarile nostre!

* **Stremutare de locu.** Dlu Alecsandru Mihailovicu, si-a stremutat croitoria de reverendi si haine pretiesci in strad'a teiului Nru 1 etagiulu primu, unde primesce asupra-si totu feliulu de comande apartenatorie bransie sale.

† **Necrologu.** Vasiliu Cismasiu preotu gr. or. in Dorgosiu in etate de 55 ani, servind la altarulu Domnului 26 ani, dupa unu morbu scurtu si-a dat nobilulu seu sufletu in mânila Creatorului in 30 Sept. n. a. c.

Serviciulu funebru a fost sevérus in 1 Oct. a. c. prin parintele protopresbiteru tractualu Voicu Hamsea asistat fiind de 10 preoti si mai multi invetiatori, fiind de fatia inteliginti'a dimprejurulu Dorgosiu.

Pe reposatulu lu deplangu 3 fice orfane. — Fie-i tierin'a usiéra si memori'a binecuvéntata!

† **Necrologu.** Ecatarina Lung nasc. Bolos cát mama; Ann'a, Justin'a, Anani'a si Ioanu Lung cát fii; Florian Hajdeu si Nestoru Porumbu cát gineri; Teodor, Irina si Ann'a cát frati; Gavril Lung si Ioanu Papp cát cununati in numele lor si a mai multoru consangeni cu inim'a franta de durere aducu la cunoșintia, ca iubitulu lor fiu, tata, socru, frate si cununatu Ilie Lungu preotu romanu gr. orientalu si membru la scaunulu protopopescu din trac-tulu Colosi-ocnei, in 13/25 Septembre a. c., dupa impartasirea cu santele taine, in anulu 65 alu etatii, a incetat din vietia.

Remasitiele pamentesci ale defunctului se vor depus spre odihna in cimiteriulu bisericei gr. orientale din Sebesiulu-mare in 15/27 Septembre d. m. la 3 óre, in urm'a serviciului funebralu celebrat in biseric'a din locu, la altariulu careia reposatulu in decursu de 43 de ani a premaritul pe Dumnedie. Sebesiulu-mare 13/25 Septembre 1890. Fie-i tierin'a usiéra si memori'a binecuvéntata !

* **O acritia temerara.** La statiunea din Jivoiu, in comit. Carasiu-Severinului, o fata tenera, Eleonora Szimin, fostu acritia, a impusicatu de doue-ori asupra lui Parmen Lakab, proprietaru in Jerszeg. — Plumbulu nu l'a nimerit si li-a succesu se'i scótia revolverulu din mani. Densa a fugit, dér au prins'o érasi la Bocsia-romana, inse refusă a dă informatii si fasionari asupra faptei sale.

* **Eruptiune de vulcanu.** Vulcanulu, stinsu de mai multi seculi, de pe muntele Mombacho din satul Nicaragua (America-centrala), érasi si-a inceput activitatea si amenintia cu cutropire tinutului de prin imprejurime. Locuitorii fugu in masse mari cautandu-si scaparea. Poporatiunea orasului Granada in timpu de o septemana a scadiutu dela 5 mii la 3 mii de suflete. Casele, cari suntu de-a r ndulu numai cu unu etagiu, bisericele si alte edificii publice au suferit stricaciuni inseminate. In Managua, Masaya, Rivas si alte orasie, in urma unei isbaciuniri puternice a vulcanului, tóte edificiile atinse au fostu distruse. Diece mii locuitori si-au parasit tiéra dinaintea gr snicului vulcanu.

* **Piat a Aradului** din Vinerea trecuta: Gr u de celu mai greu 6.90 fl.  r acelu amestecatu 6.— fl.— secara 5.70 fl. — Orzulu să vendutu cu 5.70 fl. — Ovesulu .— fl. — Cucurazulu 4.85 fl. — Mazere 20.— fl. — Fasolea 10.50 — Lintea 24 fl. — Cartofii 3 fl. per 100 chgr.

Carne a de vita chil'a 52 cr, cea de vitieliu chgr. 80 cr, cea de porcu 52, cea de 6ie 30 cr, unsoreala chil'a 68 cr,  r clis'a per chila 58 cr. v. a.

EDICT.

Conform decisului Ven Consistoriu eparch. gr. or. rom. alu Aradului de dtu 24 Augustu st, v. 1890 Nr. 3417 prin acésta e provocata Maria Ciobba din Chisineu, — carea nainte de acésta cu 3 ani au pribegit in lumea larga, si ubicatiunea nu-i se scie, — căi in terminu de 6 (siese) lunii computat u de la primă publicare a acestui edict in organulu oficiosu alu eparchiei Aradului „Biserica si Scóla“ cu at t mai veritosu se-se prezenteze inaintea Scaunului protopresviteralui gr. or. rom. alu Chisineului in Chitighazu (Kétegyháza) căci la din contra in procesulu divertialu intentat contra ei de catra barbatulu seu Georgiu-Emanuil-Cab a, din Chisineu, conform § lui 123 din Regulamentulu pentru procedură judecator sca in causele matrimoniiali — si in absenti a ei se va aduce sententi a meritoriala.

Chitighaz, (Kétegyháza) la 10 Septembre st. v. 1890.

Oficiulu protopresviteralu gr. or. rom. alu tract. Chisineu:

Petru Chirilescu, m. p.
protopresviteru.

Concurs.

Pentru deplinirea parochiei vacante din comună Dorgosiu, — Protopresviteralul Lipovei — prin acésta se escrie concursu cu terminu de 30 de dile dela primă publicare.

Emolumintele inpreunate cu acésta parochia sunt:

- 1) Una sesiune de pamentu.
  - 2) Birulu preotiesc u dela 150 case.
  - 3) Stol a usuata.
  - 4) Unu intravilanu parochialu.
  - 5) Venitulu, biru si stol a dela fili a M eszdorgosiu.
- Aeste emolumamente computate in bani dau unu venitul anualu siguru de 500 fl. v. a.

Alegendulu preotu e indatoratu conform §. 8. din Regulamentu a d  jumatate din venitulu parochialu orfanelor remase de reposatulu preotu Vasilie Cismasiu — pana la 1 anu dela m orteau acestua, adeca pana la 18|30. Septembre 1891.

Concurrentii pentru acésta parochia au a-si subscrise recursele lor adresate comitetului parochialu si instruite conform prescriselui statutului org. si regulamentului pentru parochii — subsemnatului Protopresbiteru in B.-Lippa — pana la terminulu sus aratatu; precum si a-se present  in vre-o Dumineca său serbatore in Sft'a bisericu din Dorgosiu spre a-si areta desteritatea in cele rituale.

Dorgosiu la 19 Septembre (1. Octombrie) 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopresviteru.

—□—
Pentru indeplinirea statiunei invetatoresci vacante dela scóla rom. gr. or. din comună Zabaltiu, — protopresviteratulu Lipovei — se escrie concursu cu terminu de 30 de dile de la primă publicare.

Emolumintele sunt:

1. In bani gata 120 fl.
2. In naturale: a) 9 sinici gr u   6 fl. 54 fl.
b) 9 sinici cucuruzu   5 fl. 45 fl.
3. Pentru 1  /2 maje sare 7 fl 70 cr.
4. Pentru lumini 4 fl.
5. Pentru elisa 30 fl.
6. Pausialu scripturisticu 5 fl.
7. Diurne pentru conferintie 10 fl.
8. 8 stingini de lemn din care are a-se incaldi si scóla in de valore 24 fl.

Doritorii de a ocup  acésta statiune vor avea recursele lor adjustate conform prescriseloru legii — adresate comitetului parochialu din Zabaltiu, — a le subscrine subscrisului inspectoru scolariu in B.-Lippa pana la terminulu mai sus indicat precum si a se present  in vre-o Dumineca său serbatore in Sft'a bisericu din Zabaltiu spre a-si areta desteritatea in cantare si tipicu.

Zabaltiu, 2 Septembre 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. prot. insp. cerc. de scóle.

—□—
Se escrie concurs pentru postulu de capelanu temporal pe langa parochul neputinciosu Zacharia Roxin din parochia de clasă a II-a Tamasda, (protopopiatulu Tincei) cu terminu de alegere pe 26. Octombrie (7. Nov.) a c. pana candu recurrentii vor avea a-si substerne recursele instruite conformu statutului org. la subscrisulu protopresbiteru in Cef a (Cs ffa comit. Bihar.)

Emolumintele sunt: jumetate din tóte venitele parochiali; anume:  /2 sesiune pamentu aratoriu, birulu dela 100 Nre c te  /2 vica de cucuruzu si jumetate din stolele usuate, avendu alegendulu capelanu a-se ingriji de cortelul pana la vacanti a definitiva a parochiei, candu conformu §-lui 4. din regulamentulu pentru parochii devenind parochu, va ocup  casă parochiala.

Tamasda, 1890. 17 29 Septembre.

Comitetulu parochialu.

Prin IOSIF VESS'A, m. p. prot. Tincei.

—□—

Pentru indeplinirea postului de invetiatoriu dela scol'a romana gr. or. confesionala nou inaintata in Aradu (**suburbiulu Perneava**), prin acésta se scrie concursu cu terminu pana la **11/23 Octombrie 1890**. — pre langa urmatorele emoluminte:

- 1) 600 fl. salariu anualu solvind in rate lunari,
- 2) 70 fl. pentru lemn de foc din cari se va incaldi si localulu de invetiamentu,
- 3) Cuartiru liberu cu 3 incaperi dinpreuna cu apartinentiele recerute, si gradina de legumi.

Doritorii de ocupá acestu postu sunt poftiti a si ascnerne recursele lor instruite conform statutului organicu si adresate Comitetului parochialu — pana la terminulu de mai sus — protopresbiterului si inspectorului scolaru cercualu Moise Bocsian in Arad.

Dela recententi se pretinde testimoniu despre absolvarea alor 4 clase gimnasiale, reale sau civile.

Tot odata sunt poftiti pana la diu'a alegerei tieenda in **14/26 Octombrie a. c.** a se presentá in vre-o Dumineca seu serbatóre in sft'a biserica catedrala din loc pentru a-si manifesta dezeritatea in cantarile rituale si tipicu.

Aradu, in 9/21 Septembrie 1890.

Comitetulu parochialu.

Contielesu cu: MOISE BOCSIAN, m. p. protopopu insp. scol. cerc.

Prin acésta se deschide concursu pentru vacanta statiune invetiatorésca din **Cilu**, in inspectoratulu Bute-niloru, cu terminu de alegere la **7 Octombrie a. c. st. v.**

Venitele impreunate cu acésta statiune suntu:

- a) in bani gata 150 fl.,
- b) rescumperarea fénului 15 fl.,
- c) conferintia si scripturistica 10 fl.
- d) curatoratulu 6 fl.
- e) 10 sinice gráu si 8 sinice cucuruzu.
- f) 40 metrii lemn din cari se incaldiesce si scol'a.
- g) accidentii dela inmormantari cát 30—50 cr.
- h) cuartiru liberu si gradina de legume.

Recententii se fie provediuti cu testimonie de cua-lificatiune.

Cilu, la 8 Sept. 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: CONSTANTINU GURBANU, m. p. inspect. cerc. de scóle.

Pe statiunea invetiatorésca dela clas'a II-a scólei nóstre din **Barsa**, cu salariu de 300 fl. 8 sténgei de lemn si cuartiru liberu cu gradina de legume, — prin acésta se deschide concursu cu terminu de alegere la **14 Octombrie a. c. st. v.** — Recententii au se fie provediuti cu testimonie de cua-lificatiune.

Barsa, la 8 Septembrie 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: CONSTANTINU GURBANU, m. p. inspect. cerc. de scóle.

Pe statiunea invetiatorésca vacanta din **Chertisju**, cu salariu anualu de 120 fl. 12 sinice bucate, 8 sténgei lemn, doué cara de fén, accidentii dela morti si cuartiru liberu cu gradina de legume — prin acésta se scrie concursu cu terminu de alegere la **14 I. c.** pe cand recententii si voru substerne recursele sale prove-

diute cu testimoniu de cua-lificatiune, pe calea officiului inspect. si se voru presentá vre odata la biserica din locu spre a se face cunoscutu alegetorilor.

Chertisju, la 8 Septembrie, 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: CONSTANTINU GURBANU, m. p. inspect. cerc. de scóle.

Pentru ocuparea definitiva a postului invetatorescu cl. II. de baeti a scólei conf. gr. or. rom. din **Comlosiulu-mare** protoperatulu B.-Comlosiu, prin acésta se scrie concursu cu terminu de alegere pe dominec'a de **14/26 Octombrie a. c.**

Emolumintele sunt: 500 fl. v. a., 2 iugere pamentu aratoriu, 3 stíngini de pae, cortelu liberu cu 2 chiliu, tinda, camera si podrum, precum si jumetate gradina intravilana; ér dela inmormantari 64 cr.

Dela reflectanti se pretinde a documentá: ca sunt romani de religiunea gr. or., ca posied testimoniu preparamialu si de calificatiune pentru posturi de cl. I. de asemenea si din limb'a maghiara; ér asupra conduitei de pana acum au a produce atestate osibile.

Recursele astmod instruite si adresate comitetului parochialu au a-le substerne Prea On. Dnu Paul Miulescu, protopopu in Nagy-Komlós, ér pana la alegere au a-reprezentá in vre-o serbatóre ori Dumineca in biserica.

Comlosiulu-mare, la 8 Septembrie 1890.

In contielegere cu mine: P. MIULESCU, protopresbiteru si inspectoru scolaru.

Devenindu ambele parochii de clasa II. din comun'a **Zarand**, in cottulu Arad, protopresviteratulu Borosineului vacante, pentru definitiv'a lor deplinire cu acésta se scrie concursu cu terminu de alegere pe **18 Octombrie st. v. 1890**.

Emoluminte pentru fiesce-care parochie sunt:

1. In bani gata 400 fl. solvindi in cuartele anuali.
2. Una sessiune pamentu estravilanu estimata in 250 fl.
3. Unu intravilan parochialu estimatu in 10 fl.
4. Alte venite sigure 50 fl.

Competentii pentru aceste parochii vor avea a produce testimoniu despre absolvirea cursurilor teologice cu succesu bun, si testimoniu regulatul de cua-lificatiune pentru parochiile de clasa II. avend recursele bine instruite a le trimite subscrisului protopresbiteru in Borosineu (Borosjenő) celu multu pana la 27 Septembrie a. c. st. v. avend inclusive 8 dile inainte de sinodulu electoralu cu strict'a observare a §. 18. din regulamentulu pentru parochii a se presentá in biserica din Zarand peintru a cantá respective a celebrá si a cuventá, se observa ca alegrandulu pre parochi'a repausatului parochu Iuliu Bragea conform §. 8. din regulamentulu pentru parochii va avea a prestá venuvei preotese jumetate din venitulu parochialu pana la 1 Septembrie 1891.

Dat din sedint'a comitetului parochialu tienuta la 11 Septembrie 1890.

Comitetulu parochialu.

In presenti'a mea: IOANU CORNEA, m. p. protop.

Pentru deplinirea parochiei de class'a III. din **Temes-Hodosiu**, — protopresviteratul Belintiului, — prin acésta se scrie concursu cu terminu de alegere pe **14/26 Octombrie a. c.**

Emolumintele sunt : 32 jugere pamentu, parte aratoriu, parte fenatia ; dela 85 numeri de case, stol'a usuata, si cate 2/4 metri de bucate, parte grau, parte cucuruzu, si locuintia libera cu 1 jugeru gradina de legume .

Recursele se se tramita pana inclusiv 12 24 Octombrie a. c. Parintelui protopopu Georgiu Creciunescu in Belincz, p. u. Kiszetó ; avend recurrentii in vre-o Dumineca a se presenta in biserica locala spre a si areta desteritatea, in cantari eri cuventari bisericesci .

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine : GEORGIU CRECIUNESCU, m. p. protopresviteru.

Alegerea de invetitoriu dela scola I-a veche din comună Siclau, in diu'a din 9 21 Septembrie 1890 nu s'au potutu tiené din cauza ca nu s'au aretat nici unu recurrente qualificati ; — deci pre langa emolumintele si conditiunile stipulate in concursulu deja publicatu in Nrii 32, 33 si 34 a fóiei oficiose „Biserica si Scol'a“, se escrie din nou concursu pe Dumineca din 7/19 Octombrie 1890. cu aceia observare : ca la cas déca nu se vor areta nici acum recurrenti qualificati se vor admite la alegere si cei necualificati (preparandi absoluti) pre langa conditiunea ca dela alegere in terminu de unu anu se produca esamenu de qualificatiune, ér alegerea respectivului numai atuncea va fi recomandata Ven. Consistoriu eparch. spre aprobare .

Recursele instruite conform prescriseloru statutului organicu, pana in presér'a alegerii sunt a-se substerne Magnif. Dnu protopresbiteru si inspect. scol. Petru Chirilescu in Kétegyháza com. Békés.

Siclau, la 9 21 Septembrie 1890.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine : PETRU CHIRILESC, m. p. u. insp. scolariu.

Conformu ordinatiunei Ven. Consistoriu eparch. din 6 18 Iuliu a. c. Nr. 2700. pentru definitiv'a deplinire a parochiei de classa I-a (prima) din Mace'a, (ingremiata in cottulu Aradului, protopresbiteratulu Chisineului) remasa vacanta de dupa reposatulu preotu Georgiu Bragea se e-serie concursu cu terminu de alegere pe Dumineca din 14 Octombrie st. v. 1890. adeca : pe diu'a serbatorei Cuv. Paraschiva.

Emolumintele sunt :

1) Una sessiune paméntu aratoriu ; 2) Birulu indatinatu dela 160 numeri de case ; dela cei cu pamentu una vica de grâu si una vica de orzu, éra dela cei cu case numai 1 vica de naturale (grâu, orzu au cucuruzu) ; 3) Stolele usuate dela aceea parochie, nu altcum si accidentiele stolari dela credinciosii grec. or. rom. de prin prejurulu satului (puste) apartinatori la aceea parochie.

Darea directa si cea comunala alesulu preotu le va suporta.

Competintii pentru acésta parochie vor avea a produce qualificatiunea prescrisa in §-lu 15. lit. a., din Regulamentulu pentru parochii, avendu recussele bine instruite si adresate comitetului parochialu din Mace'a a-le substerne subsrisului protopresbiteru in Kétegyháza pana la 12 Octombrie st. v. a. c. éra pana la alegere in vre-o Dumineca seu serbatore vor avea a-se presentá in Sta biserica din Mace'a spre a-si areta desteritatea in cele bisericesci, — observandu-se ea alegandu'l preotu con-

form §-lui 8 din Regulamentulu pentru parochii va avea a prestá veduvei preotese jumetate din venitulu parochiei pana inclusive la 21 Ianuariu st. v. 1891.

Datu din siedint'a comit. paroch. tienuta la 4 Aug. st. v. 1890.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu mine : PETRU CHIRILESCU, m. p. protopresviteru.

Pentru indeplinirea definitiva a postului iuviatiorescu vacantu, de la scol'a confesionala rom. gr. or. din comun'a bisericesca Veresmortu, in protopresbiteratulu Lipovei, dieces'a Aradului, cottulu Carasiu-Severinu, se e-serie concursu cu terminu de alegere pe 14 26 Octombrie, adeca pe Vinerea mare (cuvioasa Parascheva) anul cu-rinte st. v. Emolumintele inpreunate cu acestu postu sunt:

- a) in bani gata 107 fl. v. a.
- b) in naturale 60 masuri de cucuruzu in bómbe,
- c) pentru conferintia 10 fl.,
- d) pentru scripturistica 5 fl.,
- e) 32 metri de lemne, din care are a-se incaldi si scol'a,
- f) patru jugere de pamentu lunga padure fenati,
- g) sala de invetiamant si gradina de legumi.

Doritori de a reflectá la acestu postu, vor avea a-si ascerne recussele loru bine inzestrare in intielesulu statutului organicu, si anume : ca au absolvatu cursulu pre-parandialu, ca au depusu esamenu de qualificatiune, si de limb'a magiara, nu altu cum, adresate comitetului parochialu din Veresmort se le subscérla M. On. Domn Demetriu Marcu inspectoru de scóle, per Soborsinu in Birchisius, celu multu pana in 7/19 Octombrie, caci cele intrate mai tardiu nu se vor luá in considerare precum si a-se presentá la sant'a biserica in vre-o Dumineca sau serbatore, pentru a-si areta desteritatea in cantarile bisericesci si tipicu.

Veresmoru, la 5/17 Septembrie.

Mihaiu Rubinoviciu, m. p.
pres. com. et sinodalui parochialu
din Veresmortu.

In contilegere cu : DEMETRIU MARCU, m. p. insepect. de scóle.

Pentru postulu de capelanu langa neputintiosulu parochu din Mocirl'a, Petru Goldisiu, cu terminulu de alegere pe 24 Septembrie v. a. c. se escrie concurs cu dotatiunea parochiala :

- 1) pamentulu parochialu aratoriu 20 jug. à 10 fl. 200 fl.
- 2) Birulu parochialu 18 cubule à 5 fl. 90 fl.
- 3) Stolele indatinante 120 fl.

Din dotatiunea acésta, alegendulu capelanu va capeta diumatate din tot beneficiulu parochialu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si substerne petitulu instruitu cu documentele necesari si adresate comitetului parochialu din Mocirl'a la presbiterulu tractualu Petru Suciu, in Ucuris (Ökrös) pana la terminulu mai sus indicat.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu PETRU SUCIU, m. p. ppresviterulu Beliului.